

A NŐI AKADÉMIKUSOKÉRT A KUTATÓNŐK AKADÉMIKUSI TAGSÁGÁÉRT

FOR FEMALE MEMBERS OF THE HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES FOR FEMALE SCIENTISTS' ACADEMY MEMBERSHIP

Solymosi Frigyes
az MTA rendes tagja

Kulcsszavak: kutatónők, nők az Akadémián

Keywords: female scientists, female academicians

Kétségtelen, hogy kissé késve, de 2016–17-ben több tanulmány mutatott rá az akadémikusválasztás hiányosságaira, elsősorban a kutatónők háttérbe szorítására. Bár a nők száma a kutatásban folyamatosan emelkedik, sőt, ma már több területen meghaladja a férfiakét, mégis kevés figyelmet kapott, hogy közöttük is lehetnek kiváló koponyák, akik alkalmasak az akadémikusi tagságra. Jól jellemzi a jelenlegi ellentmondásos helyzetet, hogy ezen a területen évtizedek óta nem történt érdemi javulás, sőt 2016-ban egyetlen nőt sem választottunk az Akadémia tagjai közé. Számos kolléga foglalkozott ezzel a kérdéssel. Elsőnek Somogyi Péter, Oxfordban élő akadémikus társunk mutatott rá erre a méltánytalan helyzetre. Írását számos akadémikus megfontolása követte. Az e témában közölt tanulmányok csaknem mindegyike hangoztatta, hogy itt nem a nők lebecsüléséről van szó. Mert hiába szeretné az osztály számos tagja hölgy kollégáját támogatni szavazatával, ha az illető eddigi tudományos tevékenysége elmarad férfi kollégáitól. A fő okokban is nagy az egyetértés, mert hiába kiváló kutató a kolléganő, a családi élet működtetése az esetek túlnyomó részében a nők kezében van, nem beszélve a gyermekek születéséről és neveléséről. Mindez oda vezet, hogy a családalapítás kezdeti időszakában összehasonlíthatatlanul kevesebb idejük marad – ha marad egyáltalán – szakmájuk, a tudomány művelésére. Nem beszélve arról, hogy hosszú hónapok, évek maradhatnak ki szakterületük új eredményeinek követéséről. Még inkább így van, ha két-három, netán több gyermek gondozása, nevelése a feladatuk. Sok esetben a férjük karrierjének elősegítése érdekében a családi munka teljes egészében rájuk hárul. Következésképpen szinte csak akkor tudnak teljes erővel bekapcsolódni a kutatómunkába, amikor az azonos korú férfi kortársaik – teljesítményük alapján – már a fokozatok megszerzése előtt állnak,

vagy már meg is szerezték azokat, és az akadémiai tagság elnyerésén fáradoznak. Így a nők a tudományos dolgozatok számában és minőségében aligha tudják felvenni a versenyt férfi kortársaikkal.

A jelenlegi ellentmondásos helyzetet eddig nem sikerült megoldanunk: a pozitív diszkriminációit – helyesen – az Akadémia Elnöksége nem fogadta el, más szavakkal: az osztályok végső szavazati sorrendjét a nők bejutása érdekében nem kívánja megváltoztatni. Szögezzük le ugyanakkor, hogy valamiféle kedvezmény nélkül a kutatónők lépéshátránya nem küzdhető le a tudományban.

Javaslatom: az egyes osztályok legkiemelkedőbb női tagjait egymással versenyeztessük külön csoportban. A legtöbb szavazatot kapott jelölt automatikusan bekerül az osztályok által az elnökség elé terjesztett névsorba. A többi kolléganő pedig az osztályok által kiválasztott többi eséllyel versenyezhet a végső jelölés elnyerése érdekében. Így biztosíthatjuk, hogy minden szakterület legkiválóbb női kutatói közül egy biztosan bekerül az osztályok által javasolt kiválóságok közé. Azt a lehetőséget kizárom, hogy a női jelöltek érdekében az elnökség megváltoztathatná az osztályok javaslatait.

IRODALOM

- Csépe Valéria (2017): Túl az üvegplafonon. Reflexiók Somogyi Péter tagtársunk javaslataira. *Magyar Tudomány*, 178, 3, 359–364. <http://www.matud.iif.hu/2017/03/12.htm>
- Csermely Péter (2017): A nők tudományos előmenetele mint felülről korlátozódó hálózatos jelenség. *Magyar Tudomány*, 178, 5, 624–626. <http://www.matud.iif.hu/2017/05/16.htm>
- Hargittai Magdolna (2016): Korlátozott pozitív diszkrimináció. *Magyar Tudomány*, 177, 7, 856. <http://www.matud.iif.hu/2016/07/12.htm>
- Kamarás Katalin (2016): Nők az akadémian. *Magyar Tudomány*, 177, 7, 866. <http://www.matud.iif.hu/2016/07/13.htm>
- Lamm Vanda (2016): Nők az akadémian. *Magyar Tudomány*, 177, 7, 867. <http://www.matud.iif.hu/2016/07/14.htm>
- Somogyi Péter (2017): A számok beszélnek. Válasz az *Alkalmasak-e a magyar nők az MTA tagságára* c. cikkemre érkezett hozzászólásokra. *Magyar Tudomány*, 178, 5, 627–630. <http://www.matud.iif.hu/2017/05/17.htm>